



NORGES HØYESTERETT

Den 10. juni 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-01223-A, (sak nr. 2015/333), straffesak, anke over dom,

A (advokat Arild Dyngeland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Ingvild Thorn Nordheim)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder spørsmålet om en mor som er funnet skyldig i legemsbeskadigelse, kan dømmes til samfunnsstraff av hensyn til barnet hun har omsorgen for alene.
- (2) I mars 2014 var A på bar i X. Da hun ble bedt om å forlate baren på grunn av beruselse, ble hun sint, grep et tilnærmet fullt ølglass og kastet innholdet mot en ordensvakt og gjester som var i nærheten. Deretter kastet hun ølglasset mot ordensvakten. Bunnen av glasset traff ham under haken, mens toppen av glasset traff over det ene øyet. Han begynte å blø fra begge sårene. Såret under haken var 2 cm langt og 0,4 cm dypt og måtte sys med to sting. Såret etterlot et knapt synlig arr i haken.
- (3) A ble 20. august 2014 dømt i Nordmøre tingrett. Dommen har slik domsslutning:
 - "1. A, født 00.00.1969, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ, jf. straffeloven § 232 og straffeloven § 350 annet ledd til fengsel i 5 – fem – måneder, jf. straffeloven § 63 annet ledd.
 2. A, født 00.00.1969, dømmes til å betale erstatning til B med 390 – trehundreognitti – kroner innen 2 uker fra dommens forkynnelse.

3. **A, født 00.00.1969, dømmes til å betale sakskostnader med 3.000 – tretusen – kroner."**

(4) A anket over straffutmålingen til Frostating lagmannsrett. Lagmannsretten la vekt på at A er alene om omsorgen for en datter, og tok av den grunn anken til følge slik at tre måneder av fengselsstraffen ble gjort betinget. Lagmannsretten avsa 14. januar 2015 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom gjøres den endring at 3 – tre – måneder av fengselsstraffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år i medhold av straffeloven §§ 52-54."

(5) A har anket over straffutmålingen til Høyesterett. Spørsmålet for Høyesterett er om A i stedet for fengselsstraff bør idømmes samfunnsstraff fordi hun har eneansvar for en datter som nå er 14 år.

(6) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*

(7) A er domfelt for et ganske typisk tilfelle av uprovosert vold knyttet til utested, som ligger i kjerneområdet for straffeskjerpelsene som ble innført ved lovendring i 2010, jf. Prop. 97 L (2009–2010) side 29. Selv om fornærmedes skader i dette tilfellet ikke ble omfattende, er skadepotensialet ved å kaste et glass stort. Glasskår ved halsen kan gi livstruende skader, og glasskår i ansiktet kan gi ubotelige skader på synet og varige arr. Basert på de øvrige signalene i forarbeidene og den etterfølgende rettspraksis fra Høyesterett, herunder blant annet ankeutvalgets avgjørelse i Rt. 2013 side 1132, er tingretten og lagmannsrettens utgangspunkt om straff av fengsel i fem måneder derfor forsvarlig.

(8) Det følger av straffeloven § 28 a bokstav b at det, når øvrige vilkår er oppfylt, kan idømmes samfunnsstraff i stedet for fengselsstraff når "hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet". I rettspraksis er det lagt til grunn at det skal reageres med ubetinget fengsel ved overtredelse av straffeloven § 229 med mindre det foreligger "helt spesielle omstendigheter", jf. for eksempel Rt. 2004 side 1626 avsnitt 11. I Rt. 2013 side 1132 uttalte ankeutvalget at det måtte foreligge "ekstraordinære omstendigheter" for å kunne idømme samfunnsstraff i stedet for fengsel der domfelte var funnet skyldig i brudd på straffeloven § 229 jf. § 232. Jeg ser det slik at for å kunne bruke samfunnsstraff som straffereaksjon for denne typen voldsutøvelse, må det foreligge omstendigheter som hever seg markant over de hensynene som vanligvis gjør seg gjeldende ved idømmelse av fengselsstraff.

(9) Hvis et barn rammes sterkere enn det som er vanlig når en omsorgsperson må sone fengselsstraff, kan det begrunne bruk av samfunnsstraff, jf. for eksempel Rt. 2005 side 158. Avgjørelsen gjaldt et alvorlig brudd på regnskaps-, lignings- og avgiftslovgivningen over betydelig tid og som skulle medført en lengre ubetinget fengselsstraff.

(10) At hensynet til barn kan begrunne samfunnsstraff er også i tråd med barnekonvensjonen artikkel 3. I General comment nr. 14 fra FN's barnekomité avsnitt 28 er det presisert at det i straffesaker skal legges vekt på hensynet til barn som blir berørt av foreldrenes "conflict with the law". Men "[d]en omstendighet at hensynet til barnet er relevant og skal tillegges vekt, behøver imidlertid ikke medføre at det i den konkrete sak får noen avgjørende betydning for straffastsettelsen", jf. Rt. 2011 side 462 avsnitt 26. Om det skal idømmes samfunnsstraff må derfor bero på en konkret avveining av hvor inngripende det vil være

for barnet at en omsorgsperson må sone en fengselsstraff og de preventive hensynene som taler mot en straff i frihet.

- (11) I den foreliggende sak har den ankende part eneansvar for en datter på 14 år. Besteforeldrene anses ikke aktuelle som omsorgspersoner. Den ankende part har en søster i samme by som beskriver at hun har et godt forhold til barnet. Hun gir imidlertid uttrykk for at det ut fra hennes egen livssituasjon vil være vanskelig å ha omsorgen for datteren mens moren soner fengselsstraffen.
- (12) Datteren er trygg i klassen og faglig presterer hun rundt middels, men har noen sosiale tilpasningsvansker. Hun har hatt problemer med å skaffe seg venner og har i perioder i friminuttene søkt kontakt med lærerne i stedet for andre elever. Til tider har hun spist lite og har oppsøkt helsesøster og rådgiver på skolen. Hun har imidlertid ikke ønsket kontakt med andre hjelpeinstanser når skolen har foreslått dette.
- (13) Alt i alt beskrives det en jente som har noen problemer, men slik det er fremstilt for Høyesterett, er vanskene ikke av spesielt alvorlig karakter. Som det fremgår av barnevernets redegjørelse i saken, synes det også som om det bør være mulig å få til en midlertidig plassering av datteren på en tilstrekkelig god måte i soningsperioden. Barnekonvensjonen stiller krav om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Også Kriminalomsorgen må derfor ta i betraktning hensynet til datteren når straffen skal settes i verk, både ved fastsettelse av tidspunkt for soning og gjennomføringsmåte.
- (14) På denne bakgrunn har jeg kommet til at den justeringen som lagmannsretten har gjort i staffen fastsatt av tingretten, ved at tre måneder ble gjort betinget, i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til den ankende parts datter. Anken må derfor forkastes.
- (15) Jeg stemmer for denne

DOM :

Anken forkastes.

- (16) Dommer **Ringnes:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (18) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (19) Dommar **Utgård:** Det same.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

DOM:

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekrefte: